

Радинський Сергій
к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Радинська Софія
студентка 3 курсу Університету інформаційних
технологій та менеджменту
м. Жешув, Польща

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Сучасне підприємницьке середовище характеризується високим рівнем турбулентності, посиленням конкуренції, нестабільністю ринкової кон'юнктури та зростанням невизначеності, актуалізуючи при цьому потребу в оновленні підходів до реалізації антикризового управління підприємством.

За таких умов ефективність функціонування суб'єктів господарювання дедалі більше залежить не лише від здатності нейтралізувати кризові прояви, а й від уміння своєчасно інтегрувати інноваційні інструменти у систему стратегічного управління. Як засвідчують сучасні дослідження, антикризове управління доцільно розглядати не лише як реакцію на кризу, а як безперервний превентивний і адаптивний процес, орієнтований на раннє виявлення загроз, збереження стійкості та формування нових конкурентних переваг.

Теоретичне підґрунтя антикризового управління в сучасних умовах базується на стратегічному підході, який передбачає поєднання превентивних, реактивних і післякризових заходів. Важливою ознакою результативної антикризової системи є її гнучкість, адаптивність, здатність до диверсифікації та ситуаційного реагування. При цьому в структурі антикризових стратегій виокремлюють захисну та наступальну моделі, зокрема перша орієнтована на стабілізацію за рахунок внутрішніх резервів, а друга – на суттєві реструктуризаційні зміни, залучення зовнішніх ресурсів і посилення довгострокових конкурентних позицій. У такому контексті криза виступає не лише як загроза, а і як передумова структурних змін, оновлення управлінських процесів та активізації інноваційної діяльності [1, с. 40].

Одним із ключових напрямів посилення антикризового потенціалу підприємницької діяльності є формування стратегії інноваційного розвитку. Методичний підхід до її розроблення має спиратися на інституціональний, системний, процесний і компетентнісний підходи.

Особливого значення набуває процесний підхід, оскільки він фокусує увагу на інноваційних бізнес-процесах та створює передумови для впровадження продуктових, технологічних, маркетингових і організаційних інновацій. Практична цінність такої стратегії полягає в тому, що вона не обмежується декларативним визначенням цілей, а передбачає конкретні напрями їх реалізації, серед яких стимулювання інноваційної діяльності персоналу, забезпечення трансферу технологій і комерціалізації ідей, інформатизація діяльності, а також системний моніторинг інноваційної активності.

В умовах економічної нестабільності інноваційні інструменти антикризового управління набувають дедалі виразнішого цифрового змісту, що проявляється у застосуванні електронного документообігу, автоматизації ключових функцій і бізнес-процесів, стандартизації управління якістю, проектами та знаннями, а також у формуванні корпоративних платформ для генерування й обміну ідеями [2, с. 171]. Саме такі інструменти сприяють підвищенню інформаційної прозорості, швидкості прийняття управлінських рішень і загальної адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища. Водночас універсальність запропонованого методичного підходу дає змогу використовувати його як

аналітичну основу для виявлення слабких місць у процесі розробки та реалізації інноваційної стратегії.

Суттєве значення в сучасній системі антикризового управління має цифрова трансформація стратегічного менеджменту підприємства. У VUCA-середовищі традиційні підходи до довгострокового планування виявляються недостатньо результативними, оскільки формують так званий стратегічний розрив між швидкістю змін на ринку та швидкістю управлінської реакції.

За таких умов пріоритетного значення набуває впровадження бізнес-аналітики, Big Data, рішень на основі даних, а також Agile-стратегування як інструменту ітеративного, гнучкого та короткоциклового планування [3, с. 554]. Поряд із цим, система «цілі та ключові результати» забезпечує вертикальну синхронізацію стратегічних цілей, підвищує прозорість виконання та сприяє переходу від реактивного реагування на проблеми до їх проактивного попередження.

Відповідно, в сучасних умовах, інноваційні інструменти та стратегії антикризового управління доцільно розглядати як інтегровану систему, у якій поєднуються стратегічна гнучкість, цифрова трансформація, інноваційний розвиток і проактивне виявлення ризиків. Для сучасного підприємництва антикризова стійкість дедалі більше визначається не масштабом ресурсів, а якістю управлінських рішень, рівнем цифрової зрілості, здатністю до швидкого оновлення бізнес-процесів і використанням інструментів інноваційного розвитку.

Таким чином, в умовах кризових явищ та економічної нестабільності антикризове управління підприємницькою діяльністю має трансформуватися з переважно реактивної моделі у стратегічно орієнтовану, інноваційно насичену та цифрово підтримувану систему. Її ключовими складовими виступають рання діагностика ризиків, гнучкі стратегії реагування, розвиток інноваційного потенціалу, інформатизація бізнес-процесів, впровадження бізнес-аналітики та Agile-підходів.

Безпосередньо синергія інноваційних інструментів і сучасних стратегій управління формує підґрунтя для збереження економічної стійкості підприємства, зміцнення його конкурентних позицій і забезпечення довгострокового розвитку в умовах нестабільного середовища.

Перелік використаних джерел:

1. Гринчишин Я. М. Стратегічний підхід до антикризового управління підприємствами. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Т. 32(71). № 1. С. 38-41. DOI: 10.32838/2523-4803/71-1-6.
2. Отенко І. П., Квашина Ю. А. Методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2024. № 6. С. 166-175. DOI: 10.32983/2222-4459-2024-6-166-175.
3. Петришин Є. І., Таранич О. В. Оптимізація системи стратегічного менеджменту підприємства в умовах цифрової трансформації бізнесу з урахуванням невизначеності зовнішнього середовища. *Бізнес Інформ*. 2025. № 10. С. 552-559. DOI: 10.32983/2222-4459-2025-10-552-559.